FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

Illum 6 ta' Marzu, 2001.

Kawza Nru. 47.
Citazz. Nru. 1021/00 JRM

Ronald u Margaret konjugi MICALLEF

vs

SUBWAY (MALTA) LIMITED.

Il-Qorti,

Rat l-att tac-Citazzjoni ppresentat fl-24 ta' Mejju, 2000, li permezz tieghu l-atturi ppremettew:

Illi permezz ta' ftehim datat hmistax (15) ta' Jannar 1998 redatt min-Nutar Victor John Bisazza, hawn anness u markat bhala Dok.

"A", l-atturi kkoncedew taht titolu ta' lokazzjoni l-fond numru hamsa u ghoxrin (25), Tigne Seafront, Sliema, lill-konvenuti, u dan versu l-kera ta' erbghin liri maltin (Lm40) kuljum, liema kera, a tenur ta' l-artikolu 3 ta' l-istess kuntratt, tithallas kull tlett (3) xhur bil-quddiem;

Illi l-konvenuti huma moruzi fil-hlas ta' tlett (3) skadenzi tal-kera u cioe' ta' l-ammont ta' tlett elef sitt mija u tmenin liri maltin (Lm3,680) dovut fl-ewwel (1) ta' Ottubru 1999, l-ammont ta' tlett elef sitt mija u erbghin liri maltin (Lm3,640) dovut fl-ewwel (1) ta' Jannar 2000 u l-ammont ta' tlett elef sitt mija u erbghin liri maltin (Lm3,640) dovut fl-ewwel (1) ta' April 2000, u dan skond ma jirrizulta mill-anness prospett markat Dok. "B";

Illi a tenur ta' l-artikolu 11 ta' l-imsemmi kuntratt, l-atturi talbu l-hlas ta' zewg skadenzi tal-kera permezz ta' ittra ufficjali pprezentata fl-erbatax (14) ta' Frar 2000 u notifikata lill-konvenuti fis-sbatax (17) ta' Frar 2000, kopja ta' liema hija hawn annessa u markata bhala Dok. "C";

Illi minkejja li tali interprellazzjoni, l-konvenuti baqghu ma hallsux l-ammonti tal-kera dovuti minnhom lill-atturi;

Illi kontestwalment ma' din ic-citazzjoni, l-atturi qeghdin jipprezentaw ittra ufficjali fejn a tenur ta' l-artikolu 11 ta' l-imsemmi kuntratt qeghdin jinfurmaw lill-konvenuti li l- imsemmi kuntratt huwa xolt u terminat, kopja ta' liema hija hawn annessa u markata bhala Dok. "D";

Ghalhekk l-atturi talbu lil din l-Onorabbli Qorti ghaliex m'ghandhiex:

1. Tiddikjara lill-konvenuti debituri ta' l-atturi fis-somma ta' ghaxart elef disa' mija u sittin liri maltin (Lm10,960) oltre l-imghaxijiet;

2. Tikkundanna lill-konvenuti jhallsu lill-atturi s-somma ta' ghaxart elef disa' mija u sittin liri maltin (Lm10,960) oltre l-imghaxijiet;

3. Tiddikjara xolt u terminat il-kuntratt ta' lokazzjoni datat hmistax (15) ta' Jannar 1998 redatt min-Nutar Victor John Bisazza rigwardanti l–fond numru 25, Tigne Seafront, Sliema stante l-inadempjenza tal-konvenuti fil-hlas tal-kera dovuta lill-atturi;

4. Tipprefigi terminu qasir u perentorju ghall-izgumbrament tal-konvenuti mill-fond numru 25, Tigne Seafront Sliema;

Bl-ispejjez kontra l-konvenuti li huma ngunti ghas-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni mahlufa, u n-Nota tax-xiehda tal-atturi, flimkien mal-erba' (4) dokumenti mehmuzin maghha;

Rat id-Degriet ta' din il-Qorti tat-3 t'Awissu, 2000, li bih appuntat is-smiegh tal-kawza ghas-6 t'Ottubru, 2000;

Rat li s-Socjeta' konvenuta, notifikata fil-5 ta' Dicembru, 2000, bl-Att tac-Citazzjoni u bl-Avviz tas-Smiegh, ma ressqet l-ebda kontestazzjoni fiz-zmien moghti lilha mil-ligi dwar it-talbiet tal-atturi u ghalhekk waqghet kontumaci;

Rat ir-Rikors tas-Socjeta' konvenuta tat-12 ta' Jannar, 2001 (pagni 25 sa 26 tal-process) li bih talbet lil din il-Qorti taghtiha l-jedd li tikkontesta l-kawza;

Rat it-twegiba tal-atturi tat-22 ta' Jannar, 2001, (pagni 28 sa 31 tal-process) li biha opponew ghat-talba tas-Socjeta' konvenuta;

Semghet ix-xiehda bil-gurament tas-Socjeta' konvenuta, partikolarment dik ta' Sean Bradshaw;

Semghet lill-Avukati tal-partijiet jaghmlu s-sottomissjonijiet taghhom;

Rat l-atti kollha rilevanti tal-kawza dwar dan l-episodju;

Rat id-Degriet taghha tal-25 ta' Jannar, 2001, li bih halliet il-kawza ghall-provvediment dwar it-talba tas-Socjeta' konvenuta li tnehhi l-kontumacja taghha;

Ikkunsidrat:

Illi, mis-sottomissjonijiet mismugha minn din il-Qorti f'isem is-Socjeta' mharrka, ir-raguni ewlenija li minhabba fiha qieghed jigi mfisser ghaliex ma ppresentatx in-Nota tal-Eccezzjonijiet taghha fiz-zmien moghti mil-ligi, tikkonsisti filli l–atti tac-Citazzjoni u l-Avviz tas-Smiegh thallew fl-ufficcju registrat taghha, f'idejn persuna mfissra bhala "azzjonista mhux attiv" tal-istess Socjeta' u li hallathom ma' atti ta' kawza ohra bejn l-istess partijiet;

Illi, m'huwiex kontestat (anzi huwa mistqarr mix-xhud Sean Bradshaw innifsu) li l-post fejn thallew l-att tac-Citazzjoni u l-Avviz tas-Smiegh hu l-post tan-negozju tas-socjeta' mharrka. Dan qieghed jinghad ghall-finijiet tal-artikolu 187(4) tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta. Irrisulta wkoll li l-persuna li f'idejha thallew l-imsemmija atti ma hux biss azzjonist fl-imsemmija socjeta', imma wkoll direttur taghha [ara Dok "RM1, f'pagna 32 u 33 tal-process]. Ir-rappresentanza gudizzjarja tal-kumpanija mharrka, skond l-istess Dokument, hija f'idejn Sean Bradshaw;

Illi, mill-provi mressqin, jirrisulta wkoll li meta Sean Bradshaw intebah bl-atti tal-kawza, kien matul ix-xahar ta’ Dicembru, u qabel il-Milied (il-jum li fih kien jaghlaq iz-zmien ghat-tressieq tan-Nota tal-Eccezzjonijiet);

Illi fit-twegiba studjata u ezawrjenti taghhom, l-atturi jishqu fuq il-validita’ tan-notifika tal-atti, fuq is-sehem attiv tal-Perit Abela fil-grajja kollha u fuq in-nuqqas ta’ raguni xierqa li s-“Socjeta’ ma tressaqx fiz-zmien il-kontestazzjoni taghha;

Illi l-kwestjoni quddiem din il-Qorti skond ir-Rikors tas-Socjeta’ mharrka, huwa dak li jirrigwarda l-kontumacja taghha u mhux il-validita’ tan-notifika. Ghalhekk, din il-Qorti sejra tillimita ruhha ghall-konsiderazzjoni tat-talba kif imfassla fir-rikors, u mhux sejra tippronuncja dwar il-validita’ tan-notifika, li, ghalhekk, ghandha titqies bhala cirkostanza meghluba u mghoddija;

Illi, kif gie deciz minn dawn il-Qrati ghadd ta’ drabi, il-kontumacja m’ghandhiex titqies bhala stqarrija jew ammissjoni ta’ dak li qieghed jintalab mill-parti attrici: ghalll-kuntrarju, il-kontumacja tqieset bhala kontestazzjoni, u l-bdil li sar fil-ligi procedurali fl-artikolu 158 bl-Att XXIV tal-1995 jidher li jtenni din il-fehma. Min-naha l-ohra, l-istitut tal-kontumacja huwa msejjes fuq il-presuppost li l- imharrek, bin-nuqqas tieghu li jwiegeb ghax-xilja u t-talba tal-parti attrici, ikun wera dispett lejn is-sejha tal-Qorti biex jidher quddiemha, liema dispett il-ligi thares lejh bhala ghamil li jisthoqqlu piena - dik li ma jkunx jista’ jindahal fit-tressiq ta’ provi - bhala element ta’ disordni socjali [ara App. Civ. Joseph Vella pro et noe vs John Vella maqtugha fil-**21 ta’ Mejju, 1993**];

Fuq ix-xaqliba l-ohra, u minhabba l-effett irriversibbli li l-kontumacja ggib maghha, il-Qrati taghna ddecidew li r-rigorosita’ tal-procedura ghandha tigi applikata u mfissra b’mod restrittiv fis-sens li fejn il-Qorti tkun soddisfatta li ma kien hemm l-ebda

nuqqas volut min-naha tal-persuna mharrka li jista' jammonta ghal htija, m'ghandu jkun hemm l-ebda diffikulta' li l-kontumacja titqies gustifikata [ara PASP Paul Vella pro et noe vs Anthony Ellul, maqtugha fl-**4 ta' Lulju**, **1991];**

Illi jrid jinghad ukoll li meta u jekk il- Qorti ssib li l-kontumacja ta' konvenut hija gustifikata u thalli lil dik il-parti tressaq id-difiza taghha, ma tkun b'daqshekk biss titqies li qeghda tikkastiga lill-attur, imma biss tregga' f'postu l-ekwilibriju tal-partijiet fl-ahjar istruzzjoni tal-gudizzju. Wara kollox, kull min jiftah kawza kontra parti ohra (ghalkemm forsi jittama ghall-kuntrarju) dejjem jistenna li l-parti l-ohra, malli tircievi l-atti tac-Citazzjoni sejra tressaq il-kontestazzjoni taghha;

Illi l-principji li jirregolaw jekk il-kontumacja hijiex bi htija jew le, gew ghadd ta' drabi mfissra u elenkati. Il-principji huma li: (a) il-kontumacja mhix gustifikata jekk kienet volontarja; (b) jew jekk kienet kolpuza; (c) li jehtieg li biex tkun gustifikata tigi murija raguni gusta ghas-sudisfazzjon tal-Qorti; (d) liema raguni gusta trid tissarraf f'impediment legittimu; (e) li tali impediment irid ikun indipendenti mir-rieda tal-persuna kontumaci; minbarra dan, (f) sabiex zball ikun meqjus bhala impediment legittimu, irid ikun zball invincibbli b'mod li (g) l-impediment legittimu li jzomm lill-parti milli tressaq id-difiza taghha irid ikun dik li bnadi ohra ssejhet bhala *una necessita' impellente di chiamata ad altri doveri imprescindibli*; u (h) li l-impossibilita' li l-imharrek jikkontesta t-talba jew li jidher ghas-subizzjoni trid tkun gravi u fizika, u eccezzjonalment biss, wahda morali [ara per ezempju Appell Civili Paul Grixti vs Direttur tax-Xoghlijiet Pubblici maqtugha fit-**12 ta' Dicembru, 1975**; u PAGV Joseph Naudi Montaldo nomine vs Emmanuel Xuereb maqtugha fis-**27 ta' Frar, 1995**];

Illi sa minn dejjem, il-Qrati taghna qiesu li jaghmlu differenza bejn il-kontumacja ta' tort u dik gustifikabbli. Huma ssoktaw b'din il-linja wkoll sa zminijiet ricenti u ddistingwew bejn il-konvenut li

juri disinteress assolut u l-iehor li juri kull fehma li jikkontesta l-kawza u li ma lahaqx ghamel dan ghal raguni li ma kienx jahti ghaliha [ara sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili tad-**9 ta' Dicembru, 1993**, fil-kawza fl-ismijiet Gloria Beacom vs Anthony Spiteri Staines (Kollez. Vol. LXXVII.iii.195]. Din is-sentenza ssemmiet mis-Socjeta' mharrka fir-Rikors taghha;

Illi dwar x'jaghmel kontumacja wahda kolpuza, din il-Qorti taghmel riferenza ghal dak li qalet il-Qorti tal-Appell f'sentenza taghha tas-**7 ta' Marzu, 1994**, fil-kawza fl-ismijiet Joseph Delceppo vs Onorevoli Raymond Bondin *et*, fejn inghad li "il-kopja tikkonsisti fl-omissjoni tal-konvenut li, in konformita' mad-doveri imposti mil-ligi, jonqos li jaghmel l-arrangamenti necessarji, fid-dar u fil-post tax-xoghol, jaslu ghandu l-ittri registrati li jaslulu, jew meta jaghmel dawk l-arrangamenti imbaghad jonqos li jsir jaf b'dak li suppost ikun jaf…Il-kazijiet fejn ikun hemm nuqqasijiet pruvati tat-terzi persuni li jircievu l-atti bil-posta, jitolbu konsiderazzjoni ohra, u li jridu jigu risoluti skond il-konkretezza ta' kull kaz". Ghar-rigward ta' din l-ahhar ipotesi, il-Qorti taghmel riferenza ghas-sentenza taghha tal-**24 ta' Jannar, 2001**, fil-kawza fl-ismijiet Valcall Limited vs Alt Services Limited *et*;

Minbarra dan, il-principju ewlieni tal-haqq naturali tal-*audi alteram partem* jitfa' responsabbilta' mhux zghira fuq il-gudikant li jgharbel bl-akbar reqqa u qies xilja li twassal lil xi wahda mill-partijiet li tigi mizmuma milli tressaq il-kaz taghha quddiem it-tribunal li jkun;

Illi, fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet kollha, din il-Qorti ssib li (a) in-notifika tal-atti tal-kawza saret kif imiss, (b) li l-atti gew f'idejn persuna (ufficjal tal-kumpanija) li kienet midhla tal-kwestjonijiet diga' esistenti bejn il-partijiet u taf dwarhom, (c) li s-Socjeta' imharrka kienet diga midhla b'xi mod ta' proceduri gudizzjarji u, wiehed jifhem, ta' x'ghandu jsir malli wiehed jircievi l-atti ta' kawza; u (d) is-Socjeta' mharrka intebhet biss li l-

atti li rceviet ma kinux jirreferu ghall-kwestjoni ohra li kien hemm diga' pendenti quddiem il-Qorti, meta dan gie mfisser lilha mill-Avukat taghha;

Il-Qorti hasbet fit-tul dwar dan u ssib li l-imgiba tal-kumpanija mharrka ma tghaddix mill-gharbiel ta' esami ta' gustifikazzjoni tal-kontumacja kif imfisser aktar 'il fuq, specjalment ghar-raguni msemmija minnha stess fir-Rikors taghha;

Ghal dawn ir-ragunijiet, ghalhekk, din il-Qorti qeghda tiddeciedi l-episodju presenti billi:

Ssib li m'hemmx raguni tajba bizzejjed biex is-Socjeta' konvenuta tithalla tikkontesta l-kawza billi tressaq l-eccezzjonijiet taghha ghat-talbiet tal-attur skond il-ligi;

Tordna li n-Nota tal-Eccezzjonjijiet imressqa minnha wara z-zmien u li tinssab f'pagna 23 u 24 tal-process, titnehha mill-atti;

Tordna li s-smiegh tal-kawza jissokta bil-gbir tal-provi fil-mertu;

U dan minghajr pregudizzju ghall-jedd tal-istess Socjeta' konvenuta li tressaq, jekk taghzel li taghmel dan, sottomissjonijiet fil-waqt xieraq tal-kawza skond kif jipprovdi l-artikolu 158 (10) tal-Kap 12.

L-isejjez ta' dan l-episodju jibqghu riservati ghad-decizjoni finali.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.
6 ta' Marzu, 2001.

Charles Falzon
Deputat Registratur
6 ta' Marzu, 2001.